

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**КОРЕСПОНДЕНЦІЇ СУБРАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ОПЕРАЦІЙ СТРАХУВАННЯ**

Методичні вказівки
до самостійної роботи з дисципліни «Облік і аудит в страхових
організаціях» для студентів напрямку підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
обліку і аудиту
протокол № 3
від 12 жовтня 2010 р.

ЧЕРНІГІВ ЧДТУ 2010

Кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку операцій страхування.
Методичні вказівки для студентів спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» /
Укладач Сидоренко О.О. – Чернігів: ЧДТУ, 2010. – 30 с.

Укладач: Сидоренко Олександр Олександрович, асистент кафедри обліку і аудиту

Відповідальний за випуск: Шкарлет С.М., завідувач кафедри обліку і аудиту, доктор економічних наук, професор

Рецензент: Лень Василь Степанович, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Чернігівського державного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Призначення методичних вказівок	5
2 Теоретичні засади обліку страхових операцій	5
3 Кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку страхових операцій	14
4. Завдання для самостійної роботи	21
4.1 Питання для самоконтролю	21
4.2 Задачі для розв'язання	21
Рекомендована література.....	28

ВСТУП

Дисципліна «Облік і аудит в страхових організаціях» є вибірковою і відноситься до циклу професійно-орієнтованих дисциплін за напрямком 0305 – «Економіка і підприємництво» професійного спрямування 6.030509 «Облік і аудит».

Вивчення дисципліни спрямоване на формування теоретичних знань та набуття практичних навичок та вмій з обліку в страхових організаціях згідно із міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності і іншими нормативно-правовими актами України.

Мета викладання дисципліни «Облік і аудит в страхових організаціях» – засвоєння студентами особливостей обліку і аудиту страхових компаній та практики ведення в них бухгалтерського обліку та особливостей здійснення аудиту.

Предметом дисципліни є господарські операції страхових компаній.

Вивчення курсу «Облік і аудит у страхових організаціях» включає вивчення нормативних актів, необхідних для відображення господарських операцій в обліку та звітності страховика. При цьому, значна роль відводиться виконанню практичних завдань, у процесі виконання яких студент набуває практичних навичок з обліку та складання звітності в страхових компаніях.

Для виконання практичних завдань студенту необхідно насамперед засвоїти теоретичний матеріал поданий на лекційних заняттях та самостійно опрацьований за підручниками і навчальними посібниками. Однак, вирішення ряду практичних задач вимагає від студента вміння застосовувати набуті теоретичні знання на практиці. Крім того, враховуючи відсутність затверджених на законодавчому рівні методичних рекомендацій з обліку операції страхування у страховиків, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя та наявності значної кількості операцій, які є специфічними (особливими) для таких страхових компаній у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання, було розроблено такі методичні рекомендації використання яких студентами, буде сприяти засвоєнню теоретичного матеріалу та набуттю більш професійних якостей майбутнього спеціаліста з обліку і аудиту.

Методичні рекомендації із кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку операцій страхування у страхових компаніях України, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя, можуть використовуватись, як студентами економічних спеціальностей всіх форм навчання, так і бухгалтерами страхових компаній України.

1 ПРИЗНАЧЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

Методичні рекомендації із кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку операцій страхування у страхових компаніях України, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя спрямовані на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на відповідних синтетичних субрахунках бухгалтерського обліку, установлених Інструкцією «Про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291.

Методичні рекомендації із кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку операцій страхування у страхових компаніях України, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя роз'яснюють порядок обліку основних господарських операцій страхових компаній з надходження страхових платежів, їх повернення при достроковому припиненні дії договорів страхування, нарахування та виплати страхових відшкодувань, нарахування страхових резервів, та інших страхових операцій, які є особливими виключно для страхових компаній України.

Господарські операції страхових компаній можуть відображатися за допомогою додаткових субрахунків (субрахунків третього, четвертого й інших порядків), з обов'язковим збереженням номерів субрахунків другого порядку Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

2 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ СТРАХОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Бухгалтерський облік операцій страхування у страховиків, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя включає:

1. Бухгалтерський облік страхових платежів. Облік страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) ведеться на рахунку 76 «Страхові платежі» із використанням субрахунків:

761 «Страхові платежі за договорами прямого страхування»;

762 «Страхові платежі за договорами співстрахування»;

763 «Страхові платежі за договорами вхідного перестрахування».

До кожного з виділених субрахунків рахунка 76 страховик має право відкривати субрахунки наступного порядку за видами страхування, видами страхувальників, строком дії договору тощо, що дає змогу мати оперативну інформацію щодо структури страхового портфеля страховика на звітну дату.

За кредитом рахунка 76 «Страхові платежі» відображається збільшення у страховика страхових платежів, за дебетом – повернення страхувальнику страхових платежів у разі дострокового припинення дії договору страхування у

сумі, що не перевищує страхових платежів, які б були зароблені у звітному році за умов дії договору до кінця терміну вказаного у ньому. Повернення страхових платежів у разі дострокового припинення дії договору страхування у межах сум, що перевищують попередньо вказану, здійснюється за рахунок нерозподіленого прибутку (у разі його відсутності за рахунок резервного капіталу, вільних резервів чи доходів від розміщення страхових резервів звітного року). Розподіл страхових платежів за договором що був достроково припинений на ті, які були зароблені у минулому звітному році та ті, що підлягали визнанню їх заробленими у звітному році здійснюється із використанням методу розрахунку резерву незароблених премії, що використовувався за цим договором страхування.

Облік страхових платежів здійснюється згідно із методом нарахування (незалежно від моменту їх фактичного надходження до страховика). У разі одночасного укладання договору страхування та надходження грошових коштів рахунок 76 «Страхові платежі» кореспондує з дебетом рахунків обліку грошових коштів, при отриманні страхових платежів пізніше дати вступу в дію договору страхування – з дебетом відповідних субрахунків рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». При отриманні страхових платежів раніше дати вступу в дію договору страхування – надходження страхових платежів відображають за дебетом рахунку 30 «Каса» чи 31 «Рахунки в банках» та кредитом субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними», а у момент вступу договору в дію робиться запис у дебет субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» та кредит рахунка 76 «Страхові платежі».

Щомісяця кредитовий оборот рахунку 76 (за виключенням страхових платежів що надійшли у звітному місяці та були повернуті страхувальнику у цьому ж звітному місяці у зв'язку з достроковим припиненням дії договору страхування) закривається у кредит субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», а дебетовий оборот рахунка 76 (за виключенням страхових платежів що надійшли у звітному місяці та були повернуті страхувальнику у цьому ж звітному місяці у зв'язку з достроковим припиненням дії договору страхування) списується у дебет субрахунку 704 «Вирахування з доходу».

2. Облік розрахунків із дебіторами. Розрахунки із дебіторами (страхувальниками, перестраховальниками та страховими посередниками) здійснюють на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» із використанням наступних субрахунків:

- 364 «Розрахунки із страхувальниками»;
- 3641 «Розрахунки із вітчизняними страхувальниками»;
- 3642 «Розрахунки з іноземними страхувальниками»;
- 365 «Розрахунки із страховими посередниками»;
- 366 «Розрахунки з перестраховальниками»;
- 3661 «Розрахунки з вітчизняними перестраховальниками»;
- 3662 «Розрахунки з іноземними перестраховальниками»;
- 367 «Розрахунки з перестраховиками»;
- 3671 «Розрахунки з вітчизняними перестраховиками»;

3672 «Розрахунки з іноземними перестраховиками».

За дебетом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається сума належних страховику у звітному періоді страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування (перестраховування) у кореспонденції з рахунком 76 «Страхові платежі».

За кредитом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається сума одержаних страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів чи субрахунком 681 «Розрахунки за авансами одержаними» при отриманні страхових платежів до вступу в дію договору страхування.

Аналітичний облік розрахунків із страхувальниками, перестраховальниками та страховими посередниками ведеться щодо кожного страхувальника, перестраховальника та страхового посередника.

3. Облік передачі ризиків у вихідне (активне) перестраховування. Передача ризиків у перестраховування ведеться на субрахунку 705 «Перестраховування».

За дебетом субрахунку 705 відображаються суми часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що належать перестраховикам за договорами перестраховування, за кредитом - частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що повертаються перестраховиками у разі дострокового припинення договору перестраховування у межах суми, що припадає на звітний рік. Сума страхових платежів, що підлягає поверненню при достроковому припиненні договору активного перестраховування, яка припадає на минулий звітний рік відображається за кредитом субрахунку 441 «Нерозподілений прибуток».

Розподілу сум, що підлягають поверненню за достроково припиненим договором активного перестраховування на ті, що відображаються у кредиті субрахунку 705 (відносяться до звітнього року) та ті, що відображаються у кредиті субрахунку 441 (віднесені до минулого року) здійснюють із використанням методу розрахунку часток перестраховиків у резерві незароблених премій за відповідним видом страхування.

Облік страхових платежів переданих у перестраховування здійснюється згідно із методом нарахування (незалежно від моменту їх фактичного перерахування перестраховику). У разі одночасного укладання договору перестраховування та передачі грошових коштів рахунок 705 «Перестраховування» кореспондує з дебетом рахунків обліку грошових коштів, а при перерахуванні страхових платежів пізніше дати вступу в дію договору перестраховування та/або у разі, якщо перестраховування здійснюється через посередника – з дебетом відповідних субрахунків рахунка 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Аналітичний облік за рахунком 705 ведуть за видами страхування та іншими ознаками на розсуд страхової компанії.

Щомісяця сальдо субрахунку 705 списується (закривається) у кореспонденції із субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

4. Облік розрахунків із кредиторами. Розрахунки із кредиторами (страхувальниками, перестраховиками, перестраховальниками, страховими посередниками тощо) здійснюється на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», на якому відкривають субрахунки:

- 6851 «Розрахунки з вітчизняними страхувальниками»;
- 6852 «Розрахунки з іноземними страхувальниками»;
- 6853 «Розрахунки з вітчизняними перестраховальниками»;
- 6854 «Розрахунки з іноземними перестраховальниками»;
- 6855 «Розрахунки з вітчизняними перестраховиками»;
- 6856 «Розрахунки з іноземними перестраховиками»;
- 6857 «Розрахунки з вітчизняними страховими посередниками»;
- 6858 «Розрахунки з іноземними страховими посередниками».

За кредитом субрахунків 6851, 6852, 6853, 6854 відображається суми належних вітчизняним та іноземним страхувальникам (перестраховальникам) страхових відшкодувань у звітному періоді за договорами страхування (вхідного перестраховування) у кореспонденції з рахунком 904 «Страхові виплати» або у кореспонденції з рахунком 76 «Страхові платежі» і 441 «Нерозподілений прибуток», суми страхових платежів, що підлягають поверненню за достроково припиненими договорами страхування та вхідного перестраховування.

За кредитом субрахунків 6853, 6854 відображають суми належні вітчизняним та іноземним перестраховикам за договорами активного перестраховування у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестраховування».

За кредитом субрахунків 6855, 6856 відображають суми належні вітчизняним та іноземним страховим посередникам за укладеними за їх сприяння договорами активного перестраховування у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестраховування».

5. Бухгалтерський облік сум страхових відшкодувань. Облік нарахування страхових відшкодувань ведеться на субрахунку 904 «Страхові виплати» з виділенням наступних субрахунків:

- 9041 «Страхові відшкодування за договорами прямого страхування»;
- 9042 «Страхові відшкодування за договорами співстрахування»;
- 9043 «Страхові відшкодування за договорами вхідного перестраховування».

До кожного з виділених субрахунків рахунка 904 страховик має право відкривати субрахунки наступного порядку за видами страхування, видами страхувальників та іншими ознаками, що дає змогу мати оперативну інформацію щодо структури страхових відшкодувань страховика на будь-яку звітну дату.

За дебетом субрахунку 904 «Страхові виплати» відображаються страхові відшкодування, виплачені страховиком за договорами страхування (співстрахування, перестраховування), в кореспонденції з рахунками обліку:

кредиторів-страхувальників та перестраховальників, страхових посередників, якщо вони приймають участь у виплаті страхового відшкодування або прямо у кореспонденції із рахунком обліку грошових коштів.

Щомісяця субрахунок 904 «Страхові виплати» закривається списанням з нього суми в кореспонденції з субрахунком 791 «Результат операційної діяльності», субрахунок наступного порядку «Результат страхової діяльності».

6. Облік технічних резервів. Для обліку технічних резервів використовують рахунок 49 «Страхові резерви», з виділенням наступних субрахунків:

- 491 «Технічні резерви»;
- 4911 «Резерв незароблених премій»;
- 4912 «Резерв заявлених, але не виплачених збитків»;
- 4913 «Резерв збитків, які виникли, але не заявлені»;
- 4914 «Резерв коливань збитковості»;
- 4915 «Резерв катастроф»;
- 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах»;
- 4931 «Частка перестраховиків у резерві незароблених премій»;
- 4932 «Частка перестраховиків у резерві заявлених, але не виплачених збитків»;
- 4933 «Частка перестраховиків у резерві збитків, які виникли, але не заявлені»;
- 495 «Результат зміни технічних резервів»;
- 4951 «Результат зміни резерву незароблених премій»;
- 4952 «Результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків»;
- 4953 «Результат зміни резерву збитків, які виникли, але не заявлені»;
- 4954 «Результат зміни резерву коливань збитковості»;
- 4955 «Результат зміни резерву катастроф».

На субрахунках 491 «Технічні резерви», 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах», 495 «Результат зміни технічних резервів» узагальнюється інформація про стан і рух коштів резервів незароблених премій та інших технічних резервів.

Нарахування технічних резервів та визначення частки перестраховиків у технічних резервах здійснюється згідно вимог наступних нормативних актів: Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджених розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.04 № 3104; Порядку і правил формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду, затверджених розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 13.11.2003 № 123; Порядку розрахунку резервів незароблених премій, що проводиться за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних

транспортних засобів, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23.07.2008 № 671.

Аналітичний облік резервів може здійснюватися за видами страхування.

Обчислена на звітну дату сума технічних резервів відображається за кредитом субрахунків обліку технічних резервів і дебетом субрахунків обліку результатів змін цих технічних резервів.

За дебетом субрахунків обліку технічних резервів відображається сума технічних резервів на минулу звітну дату в кореспонденції з відповідними субрахунками обліку результатів змін технічних резервів.

Обчислена на звітну дату сума часток перестраховиків у технічних резервах відображається за дебетом субрахунків обліку часток перестраховиків у технічних резервах і кредитом субрахунків обліку результатів змін цих технічних резервів.

За кредитом субрахунків обліку часток перестраховиків у технічних резервах відображається сума часток перестраховиків у технічних резервах на минулу звітну дату в кореспонденції з відповідними субрахунками обліку результатів змін цих технічних резервів.

Обчислення величини частки перестраховиків у резервах незароблених премій здійснюється у порядку, за яким визначається величина резервів незароблених премій за такими видами страхування, з урахуванням дати вступу в дію договору перестраховання.

Величину частки перестраховиків у резервах заявлених, але не виплачених збитків, визначають відповідно до умов укладених договорів перестраховання страховиками (цеденти, перестраховальники) на підставі відомих вимог страхувальників, залежно від сум фактично зазнаних або очікуваних страхувальниками збитків від настання страхового випадку.

Величину частки перестраховиків у резерві збитків, які виникли, але не заявлені, визначають шляхом добутку резерву збитків, які виникли, але не заявлені визначений на кінець звітного періоду та частки перестраховика у резерві незароблених премій за відповідним видом страхування у відповідному звітному періоді.

Страхові компанії за окремими видами технічних резервів мають право змінювати методи їх розрахунку, що для цілей обліку є зміною облікової політики, яка відображається шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок року. Отже, якщо розрахований за новим методом технічний резерв на початок року більший ніж резерв незароблених премій на кінець попереднього року, за договорами, дія яких почалась в попередньому році, та є діючими у звітному році, то суму такого перевищення відображають за дебетом субрахунку 441 «Нерозподілений прибуток» та кредитом субрахунку обліку відповідного технічного резерву. У разі, якщо розрахований за новим методом технічний резерв на початок звітного року менший ніж цей технічний резерв на кінець попереднього року, то цю суму відображають за дебетом субрахунку обліку відповідного технічного резерву та кредитом субрахунку 441 «Нерозподілений прибуток».

Щомісяця сальдо субрахунків обліку результатів змін страхових резервів списується у порядку закриття в кореспонденції з кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності» або дебетом субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності», за винятком результату зміни резервів незароблених премій, сальдо якого щомісяця списується у порядку закриття на субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

7. Бухгалтерський облік витрат страховика. Витрати страховика, що включаються до собівартості страхової діяльності накопичуються на рахунок 23 «Виробництво», субрахунок «Страхова діяльність», за розробленою самостійно номенклатурою статей витрат.

Щомісяця суми цих витрат списуються з кредиту субрахунку 231 «Страхова діяльність», у дебет рахунка 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», субрахунок «Собівартість страхової діяльності».

8. Облік зароблених страхових платежів (страхових внесків, страхових премій). Облік зароблених страхових платежів ведеться на субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», субрахунок наступного порядку «Зароблені страхові платежі».

До дебету субрахунку 7031 «Зароблені страхові платежі», належать частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) у кореспонденції з рахунком 705 «Перестраховування».

До кредиту субрахунку 7031 «Зароблені страхові платежі», належать суми страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування (вхідного перестраховування) в кореспонденції з рахунком 76 «Страхові платежі».

Щомісяця на субрахунку 7031 «Зароблені страхові платежі», відображається результат зміни резерву незароблених премій в кореспонденції з субрахунком 4951 «Результат зміни резерву незароблених премій».

Щомісячно субрахунок 7031 «Зароблені страхові платежі», закривається списанням з нього суми в кореспонденції з субрахунком 7911 «Результат страхової діяльності».

9. Бухгалтерський облік фінансових результатів від страхової діяльності. Фінансовий результат страхової діяльності страхової компанії відображається на субрахунку 7911 «Результат страхової діяльності».

До дебету субрахунку 7911 «Результат страхової діяльності», списують: страхові суми та страхові відшкодування в кореспонденції з субрахунком 904 «Страхові виплати»;

відрахування у технічні резерви інші ніж резерв незароблених премій у випадках коли сума розрахованих технічних резервів на кінець звітного періоду більша суми цих технічних резервів на початок такого звітного періоду, у кореспонденції із субрахунком 495 «Результат зміни технічних резервів» (крім субрахунку 4951 «Результат зміни резерву незароблених премій»);

відрахування у централізовані страхові резервні фонди в кореспонденції з субрахунком 949 «Інші витрати операційної діяльності»;

витрати страховика, що включаються до собівартості страхової діяльності в кореспонденції з субрахунком 9031 «Собівартість страхової діяльності»;

суми страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що були повернуті страхувальникам (перестраховальникам) у зв'язку з достроковим припиненням дії страхового (перестрахового) договору у кореспонденції з субрахунком 704 «Вирахування з доходу», субрахунок «Зменшення зароблених страхових платежів на повернуті страхувальникам страхові платежі».

До кредиту субрахунку 7911 «Результат страхової діяльності», списують: зароблені страхові платежі (страхові внески, страхові премії) за договорами страхування (перестраховування) в кореспонденції з субрахунком 7031 «Зароблені страхові платежі»;

комісійні винагороди за перестраховування, повернені суми із централізованих страхових резервних фондів, частки від страхових сум та страхових відшкодувань, сплачені перестраховиками, в кореспонденції з рахунками обліку інших доходів операційної діяльності;

повернення із технічних резервів інших ніж резерв незароблених премій (сума розрахованих технічних резервів на кінець звітного періоду менша суми цих технічних резервів на початок такого звітного періоду), у кореспонденції із субрахунком 495 «Результат зміни технічних резервів» (крім субрахунку 4951 «Результат зміни резерву незароблених премій»);

суми страхових платежів, які були повернуті перестраховиками за достроково припиненими договорами перестраховування.

10. Облік гарантійного фонду, вільних резервів та централізованих страхових резервних фондів.

Згідно ст. 30 Закону України «Про страхування», страховики зобов'язані мати окрім оплаченого статутного капіталу, ще й гарантійний фонд страховика, який складається з додаткового та резервного капіталу, а також суми нерозподіленого прибутку. Крім того страховики мають право резервувати частку власних коштів у вигляді вільних резервів. Такі резерви відображають на рахунку 43 «Резервний капітал». За кредитом рахунка 43 «Резервний капітал» відображається створення резервів, за дебетом – їх використання.

Для забезпечення виконання страховиками зобов'язань щодо окремих видів обов'язкового страхування страховики можуть утворювати централізовані страхові резервні фонди та органи, які здійснюють управління цими фондами. Положення про ці фонди затверджується Уповноваженим органом.

Джерелами утворення централізованих страхових резервних фондів можуть бути відрахування від надходжень страхових платежів, внески власних коштів страховика, а також доходи від розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів.

Внески до централізованих резервних фондів є однією з статей витрат страхової організації. Відрахування до централізованих страхових резервних фондів відображають у обліку за дебетом субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності» та кредитом субрахунку 682 «Внутрішні розрахунки» за видами таких резервів. Повернення сум із централізованих страхових резервних фондів відображають у обліку за дебетом субрахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» та кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності» за видами таких резервів.

11. Облік дострокового припинення дії договорів страхування, співстрахування та вхідного перестрахування.

Умови припинення дії договорів страхування визначені у статті 28 Закону України «Про страхування».

Дію договору страхування може бути достроково припинено за вимогою страхувальника або страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування. Дія договору особистого страхування не може бути припинена страховиком достроково, якщо на це немає згоди страхувальника, який виконує всі умови договору страхування, та якщо інше не передбачено умовами договору та законодавством України.

У разі дострокового припинення договору страхування, крім страхування життя, за вимогою страховика або за вимогою страхувальника, якщо така вимога обумовлена порушенням страховиком умов договору страхування, то останній повертає страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю.

У разі дострокового припинення дії договору страхування, крім договору страхування життя, за вимогою страхувальника або за вимогою страховика, якщо така вимога обумовлена невиконанням страхувальником умов договору страхування, то страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору, з відрахуванням нормативних витрат на ведення справи за період фактичної дії договору страхування, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхових сум та страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування.

Нарахування сум, які підлягають поверненню страхувальнику у результаті дострокового припинення дії договорів страхування у межах сум, що повинні були бути зароблені у звітному році відображають за дебетом рахунку 76 «Страхові платежі» та кредитом субрахунків обліку відповідних страхувальників та перестрахувальників. Суми страхових платежів, які підлягають поверненню та які були зароблені у минулому звітному році відображають за дебетом субрахунку 441 «Нерозподілений прибуток» та кредитом субрахунків обліку відповідних страхувальників та перестрахувальників.

У разі повернення страховиком страхувальнику не усієї суми раніше одержаних від нього страхових платежів, тобто за вирахуванням сум, які залишаються у страховика, як компенсація витрат на ведення справи, такі суми необхідно відобразити у складі інших операційних доходів, за кредитом рахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності», з одночасним зменшенням доходу від страхової діяльності (зароблених страхових платежів), тобто за дебетом субрахунку 704 «Вирахування з доходу».

У разі дострокового припинення дії договорів вхідного перестрахування, страховик (перестраховик) повертає перестрахувальнику суму визначену у порядку аналогічному до припинення дії договорів прямого страхування. Проте, одночасно має право на одержання суми раніше сплачених перестрахувальнику комісійних винагород за договором перестрахування, яку визначають пропорційно розміру страхових платежів, які були повернуті перестрахувальнику та відображають їх за кредитом рахунку 719 «Інші доходи

від операційної діяльності» та дебетом субрахунку обліку перестраховальника.

12. Облік дострокового припинення дії договорів вихідного перестраховання.

Умови припинення дії договорів вихідного перестраховання та порядок розрахунку сум, що підлягають поверненню перестраховальнику визначаються аналогічно до правил встановлених для договорів страхування, згідно статті 28 Закону України «Про страхування».

Нарахування сум страхових платежів, які підлягають одержанню страховиком (перестраховальником) від перестраховика при достроковому припиненні дії договорів вихідного перестраховання, у межах сум, які визнавались, як частки перестраховиків у резерві незароблених премій звітного року, відображають за дебетом субрахунку 367 «Розрахунки з перестраховиками» та кредитом субрахунку 705 «Перестраховання». Нерахування сум страхових платежів, які підлягають одержанню страховиком (перестраховальником) від перестраховика, у межах сум, які визнавались, як частки перестраховиків у резерві незароблених премій у минулому звітному року, відображають за дебетом субрахунку 367 «Розрахунки з перестраховиками» та кредитом субрахунку 441 «Нерозподілений прибуток».

Сума раніше одержаної від перестраховика комісійної винагороди за укладання договору вихідного перестраховання, повертається перестраховику в розмірі визначеному пропорційно сумі страхових платежів, які підлягають одержанню від перестраховика та відображаються у обліку за дебетом субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності» та кредитом субрахунків обліку перестраховиків або перестрахових посередників, якщо вони приймають участь в достроковому припиненні дії договору вихідного перестраховання.

3 КОРЕСПОНДЕНЦІЯ СУБРАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СТРАХОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Для відображення страхових операцій в обліку страховиків, що займаються видами страхування, іншими ніж страхування життя, можуть використовуватись бухгалтерські проведення наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку операцій страхування у страхових компаніях України

Господарська операція	Кореспонденція субрахунків	
	Дебет	Кредит
1	2	3
1. Надходження страхових платежів		
1.1. Надходження страхових платежів по договорам прямого страхування		
А. Договір вступає в силу з моменту сплати страхувальником першого внеску		
Надійшли страхові платежі	311	364
Нараховані страхові платежі	364	761
Відображений дохід від надання страхових послуг	761	703

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Б. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, сплати страхових платежів здійснюється після цієї дати		
Нараховані страхові платежі	364	761
Відображений дохід від надання страхових послуг	761	703
Надійшли страхові платежі	311	364
В. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, отримання страхових платежів відбувається до вступу в силу договору страхування		
Надійшли страхові платежі до настання строку дії договору	311	681
Нараховані страхові платежі на дату вступу договору в силу	364	761
Одночасно зараховано аванс в рахунок страхових платежів	681	364
Відображений дохід від надання страхових послуг	761	703
Г. Дата надходження страхових платежів, вступ в дію страхового договору та день укладання страхового договору збігаються (здійснено за один день)		
Укладено договір страхування з одночасним надходженням страхових платежів і настанням дії договору	301 (311)	761
Відображений дохід від надання страхових послуг	761	703
Д. Надходження страхових платежів за договорами прямого страхування укладені за допомогою страхових посередників, які були проведені через їх рахунки		
Укладено договір страхування з одночасним надходженням страхових платежів і настанням дії договору	365	761
Надійшли страхові платежі від страхових посередників	311 (301)	365
Відображений дохід від надання страхових послуг	761	703
1.2. Надходження страхових платежів за договорами співстрахування		
1.2.1. Страхувальник страхові платежі особисто сплачує кожному з страховиків		
А. Договір вступає в силу з моменту сплати страхувальником першого внеску		
Надійшли страхові платежі	311	364
Нараховані страхові платежі	364	762
Відображений дохід від надання страхових послуг	762	703
Б. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, сплати страхових платежів здійснюється після цієї дати		
Нараховані страхові платежі	364	762
Відображений дохід від надання страхових послуг	762	703
Надійшли страхові платежі	311	364
В. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, отримання страхових платежів відбувається до вступу в силу договору страхування		
Надійшли страхові платежі до настання строку дії договору	311	681
Нараховані страхові платежі на дату вступу договору в силу	364	762
Одночасно зараховано аванс в рахунок страхових платежів	681	364
Відображений дохід від надання страхових послуг	762	703
Г. Дата надходження страхових платежів, вступ в дію страхового договору та день укладання страхового договору збігаються (здійснено за один день)		
Укладено договір страхування з одночасним надходженням страхових платежів і настанням дії договору	301 (311)	762
Відображений дохід від надання страхових послуг	762	703
Д. Надходження страхових платежів за договорами прямого страхування укладені за допомогою страхових посередників, які були проведені через їх рахунки		
Укладено договір страхування з одночасним надходженням страхових платежів і настанням дії договору	365	762
Надійшли страхові платежі від страхових посередників	311 (301)	365

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Відображений дохід від надання страхових послуг	762	703
1.2.2. Страхувальник страхові платежі сплачує одному страховику, який визначений такими страховиками, який потім суми належні іншим страховикам перераховує самостійно		
А. Договір вступає в силу з моменту сплати страхувальником першого внеску		
Надійшли страхові платежі належні всім страховикам	311	364
Нараховані страхові платежі, що належні іншим страховикам	364	6859
Перераховані страхові платежі належні іншим страховикам	6859	311
Нараховані страхові платежі, що залишаються у страховика (на власну частку участі у договорі співстрахування)	364	762
Відображений дохід від надання послуг співстрахування	762	703
Б. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, сплати страхових платежів здійснюється після цієї дати		
Нараховані страхові платежі, що залишаються у страховика (на власну частку участі у договорі співстрахування)	364	762
Нараховані страхові платежі, що належні іншим страховикам	364	6859
Відображений дохід від надання послуг співстрахування	762	703
Надійшли страхові платежі	311	364
Перераховані страхові платежі належні іншим страховикам	6859	311
В. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, отримання страхових платежів відбувається до вступу в силу договору страхування		
Надійшли страхові платежі до настання строку дії договору	311	681
Нараховані страхові платежі, що належні іншим страховикам	681	6859
Перераховані страхові платежі належні іншим страховикам	6859	311
Нараховані страхові платежі, що залишаються у страховика (на власну частку участі у договорі співстрахування)	364	762
Одночасно зараховано аванс в рахунок страхових платежів (на власну частку платежів у договорі співстрахування)	681	364
Відображений дохід від надання послуг співстрахування	762	703
Г. Дата надходження страхових платежів, вступ в дію договору та день укладання договору збігаються (здійснено за один день)		
Надійшли страхові платежі, що залишаються у страховика (власна частка участі у договорі співстрахування)	301 (311)	762
Надійшли страхові платежі, що належні іншим страховикам	301 (311)	364
Нараховані страхові платежі, що належні іншим страховикам	364	6859
Перераховані страхові платежі належні іншим страховикам	6859	311
Відображений дохід від надання послуг співстрахування	762	703
Д. Надходження страхових платежів за договорами співстрахування укладені за допомогою страхових посередників, які були проведені через їх рахунки		
Нараховані страхові платежі, що залишаються у страховика (на власну частку участі у договорі співстрахування)	365	762
Нараховані страхові платежі, що належні іншим страховикам	365	6859
Перераховані страхові платежі належні іншим страховикам	6859	311
Надійшли страхові платежі від страхових посередників	311 (301)	365
Відображений дохід від надання послуг співстрахування	762	703
1.3. Надходження страхових платежів за договорами вхідного перестрахування		
А. Договір вступає в силу з моменту сплати перестрахувальником першого внеску		
Надійшли страхові платежі	311	366
Нараховані страхові платежі	366	763

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Відображений дохід від надання послуг вхідного перестраховування	763	703
Б. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, сплати платежів здійснюється після цієї дати		
Нараховані страхові платежі	366	763
Відображений дохід від надання послуг вхідного перестраховування	763	703
Надійшли страхові платежі	311	366
В. Договір вступає в силу з моменту вказаної у ньому дати, отримання страхових платежів відбувається до вступу в силу договору перестраховування		
Надійшли страхові платежі	311	681
Нараховані страхові платежі на дату вступу в дію договору перестраховування	366	763
Одночасно зараховано аванс в рахунок страхових платежів	681	366
Відображений дохід від надання послуг вхідного перестраховування	763	703
Г. Дата надходження платежів, вступ в дію договору та день укладання договору збігаються (здійснено за один день)		
Надійшли страхові платежі	311	763
Відображений дохід від надання послуг співстраховування	763	703
Д. Надходження страхових платежів за договорами вхідного перестраховування укладені за допомогою страхових посередників, які були проведені через їх рахунки		
Нараховані страхові платежі	365	763
Надійшли страхові платежі від страхових посередників	311	365
Відображений дохід від надання послуг вхідного перестраховування	763	703
2. Передача страхових платежів у вихідне перестраховування (передача ризиків у перестраховування)		
2.1. Передача ризиків у вихідне перестраховування здійснюється без посередників		
А. Договір вихідного перестраховування укладено з вітчизняним перестраховиком		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховування	705	6855
Перерахована сума перестраховику	6855	311
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування	367	719
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
Б. Договір вихідного перестраховування укладено з іноземним перестраховиком, що відповідає вимогам, установленим Держфінпослуг,		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховування	705	6856
Перерахована сума перестраховику	6856	312
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування	367	719
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
В. Договір вихідного перестраховування укладено з іноземним перестраховиком, що не відповідає вимогам, установленим Держфінпослуг,		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховування	705	6856
Нарахований податок на доходи нерезидента (12 %)	949	641
Перерахований податок до бюджету	641	311
Перерахована сума перестраховику	6856	312
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування	367	719

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
2.2. Передача ризиків у вихідне перестраховання здійснюється через посередників		
А. Договір вихідного перестраховання укладено з вітчизняним перестраховиком		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховання та перерахована посереднику	705	6857
Перерахована сума перестраховика страховому посереднику	6857	311
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховання	367	719
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
Б. Договір вихідного перестраховання укладено з іноземним перестраховиком, що відповідає вимогам, установленим Держфінпослуг,		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховання та перерахована посереднику	705	6858
Перерахована сума перестраховика страховому посереднику	6858	312
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховання	367	719
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
В. Договір вихідного перестраховання укладено з іноземним перестраховиком, що не відповідає вимогам, установленим Держфінпослуг,		
Нарахована сума перестраховику за договором перестраховання та перерахована посереднику	705	6858
Нарахований податок на доходи нерезидента (12 %)	949	641
Перерахований податок до бюджету	641	311
Перерахована сума перестраховику	6858	312
Щомісячне закриття сальдо субрахунку 705	703	705
Нарахована комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховання	367	719
Рахунок доходів закрито на фінансовий результат	719	7911
3. Облік нарахування та виплати страхових відшкодувань за договорами прямого страхування, співстрахування та вхідного перестраховання		
3.1. Облік нарахування страхових відшкодувань за якими не потрібно відраховувати податок з доходів фізичних осіб		
Нараховано страхове відшкодування	904	685
Перераховано страхове відшкодування	685	311(312)
Страхові відшкодування списано на фінансовий результат	7911	904
3.2. Облік нарахування страхових відшкодувань за якими потрібно утримувати податок з доходів фізичних осіб		
Нараховано страхове відшкодування	904	685
Утримано податок з доходів фізичних осіб	685	641
Перераховано страхове відшкодування за вирахуванням податку	685	31 (30)
Страхові відшкодування списано на фінансовий результат	7911	904
4. Облік технічних резервів		
4.1. Облік резерву незароблених премій		
Відображається розрахункова сума резерву незароблених премій на кінець звітного періоду	4951	4911
Списується розрахункова сума резерву на початок звітного періоду	4911	4951

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Сума перевищення резерву незароблених премій на кінець періоду над резервом на початок списується у дебет субрахунку 7031	7031	4951
Сума перевищення резерву незароблених премій на початок періоду над резервом на кінець списується у кредит субрахунку 7031	4951	7031
4.2. Облік резерву заявлених, але не виплачених збитків		
Відображається сума резерву на кінець звітного періоду	4952	4912
Списується сума резерву на початок звітного періоду	4912	4952
Результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків списують на витрати, якщо сума резерву на кінець періоду більша над резервом на початок періоду, на суму перевищення	949	4952
Результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків списують на доходи, якщо сума резерву на початок періоду більша резерву на кінець періоду, на суму такого перевищення	4952	719
4.3. Облік резерву збитків, які виникли, але не заявлені		
Відображається розрахункова сума резерву на кінець звітного періоду	4953	4913
Списується сума резерву на початок звітного періоду	4913	4953
Результат зміни резерву збитків, які виникли, але не заявлені списують на витрати, якщо сума резерву на кінець періоду більша над резервом на початок періоду, на суму перевищення	949	4953
Результат зміни резерву збитків, які виникли, але не заявлені списують на доходи, якщо сума резерву на початок періоду більша резерву на кінець періоду, на суму такого перевищення	4953	719
4.4. Облік резерву коливань збитковості		
Відображається розрахункова сума резерву на кінець звітного періоду	4954	4914
Списується сума резерву на початок звітного періоду	4914	4954
Результат зміни резерву коливань збитковості списують на витрати, якщо сума резерву на кінець періоду більша над резервом на початок періоду, на суму перевищення	949	4954
Результат зміни резерву коливань збитковості списують на доходи, якщо сума резерву на початок періоду більша резерву на кінець періоду, на суму такого перевищення	4954	719
4.5. Облік резерву катастроф		
Відображається розрахункова сума резерву на кінець звітного періоду	4955	4915
Списується сума резерву на початок звітного періоду	4915	4955
Результат зміни резерву катастроф списують на витрати, якщо сума резерву на кінець періоду більша над резервом на початок періоду, на суму перевищення	949	4955
Результат зміни резерву катастроф списують на доходи, якщо сума резерву на початок періоду більша резерву на кінець періоду, на суму такого перевищення	4955	719
5. Облік часток перестраховиків у технічних резервах:		
5.1. У резерві незароблених премій		
Списується частка перестраховиків у резерві незароблених премій на минулу звітну дату	4951	4931
Відображено частку перестраховиків у резерві на кінець звітного періоду	4931	4951

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
5.2. У резерві заявлених, але не виплачених збитків		
Списується частка перестраховиків у резерві заявлених, але не виплачених збитків на минулу звітну дату	4952	4932
Відображено частку пере страховиків у резерві на кінець звітного періоду	4932	4952
5.3. У резерві збитків, які виникли, але не заявлені		
Списується частка перестраховиків у резерві збитків, які виникли, але не заявлені на минулу звітну дату	4953	4933
Відображено частку пере страховиків у резерві на кінець звітного періоду	4933	4953
6. Облік формування централізованих резервних фондів		
Нарахована належна сума до централізованого резерву	949	682
Витрати списано на фінансовий результат	793	949
Перераховано у централізований резерв	682	311
7. Облік повернення коштів з централізованих резервних фондів		
Сума повернення визнана доходом	377	719
Доходи списано на фінансовий результат	719	791
Одержано кошти з централізованого фонду	311	377
8. Облік дострокового припинення дії договорів страхування, співстрахування та вхідного перестраховування.		
Нараховано до повернення сума страхових платежів, що припадає на звітний рік	76	68
Зменшено дохід звітного періоду	704	76
Нараховано за рахунок прибутку сума страхових платежів, що була зароблена в минулому звітному році, яку необхідно повернути страхувальнику	441	68
Перераховано страхові платежі за розірваним договором	68	31
Витрати на ведення справи, що залишились у страховика, включені до іншого операційного доходу з одночасним зменшенням доходу від страхової діяльності	704	719
Нарахована до повернення раніше сплачена перестраховальнику комісійна винагорода за договором вхідного перестраховування у повній сумі, або визначена пропорційно повернутих перестраховальнику страхових платежів	366	719
9. Облік дострокового припинення дії договорів вихідного перестраховування.		
Нараховано до одержання сума від перестраховика, що припадає на звітний період	367	705
Закрито субрахунок 705	705	703
Збільшено прибуток на суму повернутих перестраховиками страхових платежів, які визнавались, як частка перестраховика в резерві незароблених премій в минулому році	367	441
Одержано страхові платежі від перестраховика по розірваному договору перестраховування	31	367
Нарахована до перерахування перестраховику сума комісійної винагороди, яка була одержана від нього в момент укладання договору перестраховування, або сума, яка визначена пропорційно сумі повернутих від перестраховика страхових платежів	949	6855, 6856

4 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1 Питання для самоконтролю

1. Облік страхових платежів по договорах прямого страхування.
2. Облік страхових платежів за договорами співстрахування.
3. Облік страхових платежів за договорами вхідного перестраховування.
4. Облік надходження страхових платежів до настання дії страхового договору.
5. Облік передачі ризиків у вихідне перестраховування.
6. Бухгалтерський облік сум страхових відшкодувань.
7. Порядок закриття рахунку 904 «Страхові виплати».
8. Бухгалтерський облік резерву незароблених премій.
9. Бухгалтерський облік резерву заявлених, але не виплачених збитків.
10. Бухгалтерський облік резерву коливань збитковості.
11. Бухгалтерський облік резерву катастроф.
12. Бухгалтерський облік резерву збитків, які виникли, але не заявлені.
13. Облік частки перестраховиків у резерві незароблених премій.
14. Облік часток перестраховиків у резерві заявлених, але не виплачених збитків.
15. Бухгалтерський облік витрат страхової компанії.
16. Зароблені страхові платежі в обліку страховика.
17. Бухгалтерський облік фінансових результатів від страхової діяльності.
18. Облік гарантійного фонду страховика.
19. Облік вільних резервів страховика.
20. Бухгалтерський облік централізованих страхових резервних фондів.
21. Облік наслідків дострокового припинення дії договорів страхування та співстрахування.
22. Облік наслідків дострокового припинення дії договорів вхідного перестраховування.
23. Облік наслідків дострокового припинення дії договорів вихідного перестраховування.
24. Умови припинення дії договорів страхування та співстрахування.
25. Облік витрат на ведення справи, що залишаються у страховика при достроковому припиненні дії договорів страхування.

4.2 Задачі для розв'язання

Задача 1. Страхова компанія 5 жовтня звітного року отримала за договором прямого страхування від страхувальника 5 тис. грн страхових платежів (договір вступає в дію з моменту одержання першого платежу), та 7 жовтня 2 тис. грн. за договором вхідного перестраховування, який вступив у дію 1 жовтня звітного року. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 2. Страхова компанія 15 листопада звітного року отримала на поточний рахунок за договором співстрахування від страхувальника 15 тис. грн страхових платежів (договір вступає в дію 30 листопада звітного року), за яким іншому співстраховику належить 40 % страхових платежів, які йому перераховані 30 листопада. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 3. Проставити зміст наступних господарських операцій:

Господарська операція	Дебет	Кредит
	365	763
	311	365
	763	703

Задача 4. Страхова компанія 1 лютого поточного року уклала договір страхування майна на 1 рік. Початок дії договору страхування – 1 лютого. Страхова сума – 800 тис. грн, страховий тариф – 2,0 %. На поточний рахунок страховика страховий платіж надійшов 1 лютого поточного року. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 5. Страхова компанія 1 лютого поточного року уклала договір страхування на 1 рік за яким одночасно при укладанні договору у касу страхувальник вніс страховий платіж на суму 8 тис. грн., 30% яких страховик у той же день передав у вихідне перестраховання вітчизняному перестраховику. Комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховання склала 240 грн. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 6. Страхова компанія 1 лютого поточного року уклала договір перестраховання, що вступає в силу з моменту його укладання, із вітчизняним перестраховиком та 25 березня звітного року перерахувала йому 50 тис. грн страхових платежів. Комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховання склала 500 грн. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 7. Страхова компанія уклала договір перестраховання, що вступає в силу з моменту отримання страхових платежів, з іноземним перестраховиком рейтинг фінансової надійності якого не відповідає вимогам встановлених Держфінпослуг. У березні звітного року страховик перерахував 5 тис. доларів перестраховику. Курс НБУ на дату перерахування склав 8,00 грн за 1 долар. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 8. Страхова компанія уклала договір перестраховання, що вступає в силу 25 березня, з іноземним перестраховиком рейтинг фінансової надійності якого відповідає вимогам встановлених Держфінпослуг. 30 березня звітного року страховик перерахував 10 тис. доларів перестраховику. Курс НБУ 25 березня склав 8,00 грн/долар, 30 березня – 8.1 грн/долар. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 9. Страхова компанія 1 лютого поточного року уклала договір перестраховання, що вступає в силу 30 лютого, із вітчизняним перестраховиком та 25 березня звітного року внесла у касу перестраховика належні йому 9 тис. грн страхових платежів. Необхідно зробити бухгалтерські проведення та відповіді на питання, що змінилось би у разі внесення до каси перестраховика 15 тис. грн. Відповідь обґрунтувати посиланням на нормативний документ.

Задача 10. Страхова компанія уклала договір перестраховання, що вступає в силу 25 березня, з іноземним перестраховиком рейтинг фінансової надійності якого не відповідає вимогам встановлених Держфінпослуг. 30 квітня звітного року страховик перерахував 7 тис. доларів перестраховику. Курс НБУ 25 березня склав 8,00 грн/долар, 31 березня – 8.1 грн/долар, 30 квітня – 8,2 грн/долар. Необхідно зробити бухгалтерські проведення.

Задача 11. Проставити зміст наступних господарських операцій:

Господарська операція	Дебет	Кредит
	904	685
	685	641
	685	31 (30)
	7911	904

Задача 12. 30 березня поточного року перестраховальнику нараховано страхове відшкодування в сумі 5 тис. грн, яке перераховане останньому 5 квітня звітного року. Зробити бухгалтерські проведення.

Задача 13. 25 березня поточного року іноземному страхувальнику нараховано страхове відшкодування в сумі 2000 дол. США. Курс долара на дату нарахування – 8,05 грн/долар. 28 березня на міжбанківській валютній біржі куплено 2000 дол. США за курсом 8,06 грн/дол. Курс НБУ на дату купівлі – 8,09 грн/долар. Комісія банку становить 0,8 % вартості купленої валюти. Страхувальнику сума перерахована 4 квітня. Курс долара на дату перерахування – 8,15 грн/долар, на 31 березня – 8.12 грн/долар.

Зробити бухгалтерські проводки з розкриттям змісту господарських операцій та обґрунтуванням.

Задача 14. Величина резерву незароблених премій на 01.01.20_р. – 155 тис. грн, станом на 01.04.20_р. – 177 тис. грн. Необхідно визначити та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку результат зміни резерву незароблених премій.

Задача 15. Страхова компанія 15 січня звітного року одержала 5 і 10 тис. грн страхових платежів за двома договорами страхування, які укладені відповідно на 9 і 12 місяців. Резерв незароблених премій на 1 січня склав 3 тис. грн. Необхідно розрахувати резерв незароблених премій на кінець перших трьох кварталів за умови, що для його розрахунку використовують метод 1/24

«Паушальний метод» та зробити необхідні бухгалтерські проведення за 9 місяців.

Задача 16. Страхова компанія 12 січня звітного року одержала 20 і 140 тис. грн страхових платежів за двома договорами страхування, які укладені відповідно на 240 і 365 днів. Резерв незароблених премій на 1 січня склав 45 тис. грн. Необхідно розрахувати резерв незароблених премій на кінець перших трьох кварталів за умови, що для його розрахунку використовують метод $1/365$ «pro rata temporis» та зробити необхідні бухгалтерські проведення за 9 місяців.

Задача 17. У звітному періоді заявлено невикланих збитків на суму 180 тис. грн, виплачено у звітному періоді за заявленими у попередніх періодах і не випланих збитках — 90 тис. грн. На початок періоду резерв заявлених, але не випланих збитків становив 197 тис. грн. Необхідно розрахувати розмір резерву заявлених, але не випланих збитків та зробити всі можливі бухгалтерські проведення.

Задача 18. На початок періоду резерв заявлених, але не випланих збитків становив 250 тис. грн. У звітному періоді заявлено невикланих збитків на суму 50 тис. грн, виплачено у звітному періоді за заявленими у попередніх періодах і не випланих збитках — 180 тис. грн. Частка перестраховиків у заявлених, але не випланих збитках попереднього періоду склала 20 %, у звітному періоді частка перестраховика не виділялась оскільки такі ризики не були передані у перестраховання. Необхідно розрахувати розмір резерву заявлених, але не випланих збитків на кінець звітного періоду та зробити всі можливі бухгалтерські проведення.

Задача 19. У звітному періоді заявлено невикланих збитків на суму 500 тис. грн, виплачено у звітному періоді за заявленими у попередніх періодах і не випланих збитках — 155 тис. грн. На початок періоду резерв заявлених, але не випланих збитків становив 250 тис. грн. При цьому при розрахунку резерву заявлених, але не випланих збитків, на минулу звітну дату, у зв'язку із неможливістю достовірного визначення суми відшкодування було включено її максимально можливе значення у розмірі 195 тис. грн., водночас у звітному періоді за цим договором було виплачено 145 тис. грн. Необхідно розрахувати розмір резерву заявлених, але не випланих збитків на кінець звітного періоду та зробити всі можливі бухгалтерські проведення.

Задача 20. На початок звітного кварталу резерв збитків, які виникли, але не заявлені становив 180 тис. грн. У кварталі $n-4$ зароблені страхові платежі становили 600 тис. грн, у кварталі $n-3$ — 700 тис. грн, у кварталі $n-2$ — 800 тис. грн, у кварталі $n-1$ отримано страхових платежів 100 тис. грн, з яких 45 % передано у перестраховання, при цьому резерв незароблених премій на початок кварталу $n-1$ склав 100 тис. грн, а на кінець — 75 тис. грн.

Необхідно розрахувати та відобразити в обліку нарахування резерву збитків, які виникли, але не заявлені.

Задача 21. Проставити зміст наступних господарських операцій:

Господарська операція	Дебет	Кредит
	4952	4912
	4912	4952
	949	4952

Задача 22. Проставити бухгалтерські проведення до наступних господарських операцій:

Господарська операція	Дебет	Кредит
Відображається розрахункова сума резерву на кінець звітного періоду		
Списується сума резерву на початок звітного періоду		
Результат зміни резерву катастроф списують на доходи, оскільки сума резерву на початок періоду більша резерву на кінець періоду		

Задача 23. Розрахувати резерв коливань збитковості та зробити можливі бухгалтерські проводки, якщо відомі наступні дані: резерв коливань збитковості на початок звітного періоду ($PKЗ_{п}$) дорівнює 120 тис. грн; $ЗФ$ — показник фактичного рівня збитковості за видом страхування у звітному періоді дорівнює 0,94; $ЗР$ — показник середнього очікуваного рівня збитковості, який взято за основу при розрахунку тарифної ставки за видом страхування дорівнює 0,5; $ЗСП$ — зароблена страхова премія у звітному періоді становить 800 тис. грн.

Задача 24. Розрахувати резерв коливань збитковості для видів страхування А, Б і В (заповнити пусті колонки в таблиці) та зробити можливі бухгалтерські проведення за усі п'ять періодів.

№ періоду	Вид страхування А				Вид страхування Б				Вид страхування В						
	РКЗп, тис. грн	ЗФ	ЗР	ЗСП, тис. грн	РКЗк, тис. грн	РКЗп, тис. грн	ЗФ	ЗР	ЗСП, тис. грн	РКЗк, тис. грн	РКЗп, тис. грн	ЗФ	ЗР	ЗСП, тис. грн	РКЗк, тис. грн
1	0	0,25	0,3	100		0	0,28	0,3	130		0	0,32	0,3	200	
2	5	0,28	0,3	120		2,6	0,32	0,3	145		0	0,33	0,3	205	
3	7,4	0,29	0,3	125		0	0,27	0,3	150		0	0,35	0,3	123	
4	8,65	0,27	0,3	130		4,5	0,33	0,3	142		0	0,31	0,3	129	
5	12,55	0,28	0,3	135		0,24	0,29	0,3	138		0	0,34	0,3	156	

Примітка: де РКЗк — резерв коливань збитковості на кінець звітного періоду; РКЗп — резерв коливань збитковості на початок звітного періоду; ЗФ — показник фактичного рівня збитковості за видом страхування у звітному періоді; ЗР — показник середнього очікуваного рівня збитковості, який взято за

основу при розрахунку тарифної ставки за видом страхування; ЗСП — зароблена страхова премія у звітному періоді.

Задача 25. Проставити зміст наступних господарських операцій:

Господарська операція	Дебет	Кредит
	4955	4915
	4915	4955
	949	4955

Задача 26. Величина резерву незароблених премій на 01.01.20_ р. – 175 тис. грн, станом на 01.04.20_ р. – 179 тис. грн. Часка перестраховиків у резерві незароблених премій на 01.01.20_ р. склала 30 %, станом на 01.04.20_ р. – 25%. Необхідно зробити можливі бухгалтерські проведення.

Задача 27. Необхідно визначити фінансовий результат від страхової діяльності страховика за звітний рік та зробити необхідні бухгалтерські проведення за господарськими операціями, що наведені у таблиці.

№ з.п.	Господарська операція	Сума, грн
1.	Надійшло страхових платежів, з яких 25 % передано в перестраховника	1900 000
2.	Резерв незароблених премій на початок року	400 600
3.	Резерв незароблених премій на кінець року	620 800
4.	Отримані комісійні винагороди за перестраховання	14730
5.	Розмір страхових відшкодувань, що відшкодовані перестраховиками	6000
6.	Виплачені страхові відшкодування	900 000
7.	Повернуті суми з технічних резервів, інших, ніж резерв незароблених премій	12 700
8.	Відрахування у централізовані страхові резервні фонди	100 300
9.	Нарахування зарплати штатним працівникам (10 осіб)	35 100
10.	Сума страхових платежів, яка була повернута за достроково розірваними договорами страхування (усі договори були укладені у звітному році)	25 000
11.	Витрати на оренду приміщень	6470
12.	Видатки на службові відрядження	9280
14.	Амортизаційні відрахування	9500
15.	Комунальний податок	?
16.	Суми страхових платежів, які були повернуті перестраховиками за достроково припиненими договорами перестраховання, що укладені у звітному році	100 000

Задача 28. Договір страхування терміном на 1 рік набрав чинності з 01.03.2009 р., в момент одержання єдиноразового страхового платежу у розмірі 10 тис. грн.. Норматив на ведення справи — 10 %. Страхувальник подав заяву про розірвання договору страхування з 01.02.2010 р. у зв'язку із невиконанням своїх обов'язків страховиком.

Визначити суму, яку треба повернути страхувальнику, та зробити бухгалтерські проведення.

Задача 29. Договір страхування терміном на 1 рік набрав чинності з 01.03.2010 р., в момент одержання єдиноразового страхового платежу у розмірі 5 тис. грн.. Норматив на ведення справи — 10 %. Страховий випадок стався 15.08.200х р. за яким виплачено страхове відшкодування у розмірі 1500 грн. Страхувальник подав заяву про розірвання договору страхування з 01.09.200х р.

Розрахувати суму, яку треба повернути страхувальнику, та зробити бухгалтерські проведення.

Задача 30. Договір вихідного перестрахування терміном на 1 рік набрав чинності з 01.03.2009 р., в момент одержання єдиноразового страхового платежу пере страховиком у розмірі 10 тис. грн.. Норматив на ведення справи — 10 %. Перестрахувальник подав заяву про розірвання договору перестрахування з 01.09.2010 р. у зв'язку із невиконанням своїх обов'язків перестраховиком.

Визначити суму, яку треба одержати перестрахувальнику від перестраховика, та зробити бухгалтерські проведення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна література

1. Гаманкова О. О. Облік і аудит у страхових організаціях: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2005. – 183 с.
2. Гарматій Т.О. Облік та аудит в страхових компаніях: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. –Тернопіль: 2004, 180 с.
3. Приходько В. С. Бухгалтерській облік страхової діяльності. – Навч. посіб. – 2-ге видання, доповнене й перероблене. – К.: Лібра, 2002.– 216 с.
4. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 608 с.
5. Лень В.С. Облік і аудит в страхових організаціях: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.

Методична література

1. Лень В.С. Плани рахунків підприємств, організацій та бюджетних установ. Нормативно-методичні матеріали для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. – Чернігів. – ЧДТУ. – 2007. – 200 с.
2. Лень В.С. Фінансовий облік в Україні: задачі, тести, відповіді. Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
3. Облік і аудит у страхових організаціях. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів спеціальності 6.030509 – “Облік і аудит”. / Укл. Лень В.С. – Чернігів: ЧДТУ, 2008. – 22 с.
4. Облік і аудит у страхових організаціях. Методичні вказівки до виконання практичних завдань для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”. / Укладачі: Лень В.С., Сидоренко О.О. – Чернігів: ЧДТУ, 2008. – 94 с

Допоміжна література

1. Буханець Д. Г. Облік та звітність в страхових компаніях (методологічні та організаційні аспекти): автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04 / Д.Г. Буханець; Київський національний економічний університет. Київ, 2000. – 18 с. – укр.
2. Буханець Д.Г. Методика формування та обліку технічних резервів страхових компаній: досвід України та зарубіжних країн. /Економіка та підприємництво: Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів. Вип.2.- К.: КНЕУ, 1998.- с.139-145.
3. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник /За ред. проф. Бутинця Ф. Ф. - Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с.
4. Вареня В. Бухгалтерский учет выплаты страхового возмещения (осуществления страховых выплат). Как было, как есть и как должно быть //

"Бухгалтерія. Налоги. Бизнес" № 17(432), стр. 30 [06.05.2004]

5. Вареня В. Бухгалтерський облік страхових резервів// Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – № 3–4, от 1 февраля 2006 г.

6. Вареня В. Технічні резерви в бухобліку страховика / В.Вареня. – «Дебет-кредит». – № 40, від 3 жовтня 2005 р.

7. Грачова Р. Облік страхової діяльності / Дебет–Кредит. – 2003 р. - № 09. - с.37. – від 3 травня 2003 р.

8. Закон України “Про податок з доходів фізичних осіб” від 22.05.03 р. № 889-IV.

9. Закон України “Про систему оподаткування” від 25.06.91 р. № 1251-ХІІ (1251-12).

10.Закон України “Про страхування” від 07.03.96 № 85/96-ВР.

11.Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 334/94-ВР від 28.12.1994 р.

12.Закон України «Про податок на додану вартість» № 168/97-ВР від 03.04.1997 р.

13.Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР від 07.03.1996

14.Заремба О.В. Облік і контроль страхування майна : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04 / О.В. Заремба; Київський національний торговельно-економічний університет. Київ, 2005. – 26 с. – укр.

15.Заремба О.В. Облік страхових платежів і його удосконалення у страховиків. //Бухгалтерський облік і аудит - К.: 2004. - № 6. - С. 3-8.

16.Заремба О.В. Облік страхових послуг із застосуванням комп'ютерних технологій. //Вісник КНТЕУ -К.: 2003. - № 3. - С. 101-106.

17.Заремба О.В. Особливості організації обліку операцій страхування та його удосконалення. //Вісник НУВГП. Економіка ч. 2. - Рівне: 2004. – 319 с., С. 44-51.

18.Інструкція «Про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291

19.Кисельова О.М. Технічні резерви страховиків та їх функція в формуванні інвестиційних ресурсів // Науковий журнал. ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ: ПРАВО ТА ЕКОНОМІКА, №6(41), Київ.: 2008. – 208 с. – С. 77 – 84.

20.Марчук Ю. Бухгалтерський облік діяльності страхових компанії України // Вісник податкової служби України - К.: 2001. - № 12. – С. 12 – 18.

21.Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: Підручник / М.В.Мних – К.: Знання України, 2006. – 284 с.

22.Положення про єдиний державний реєстр страховиків (перестраховиків)України, Затверджено наказом Укрсоцнагляду від 09.12.96 № 129

23.Положення про порядок здійснення страхової діяльності відокремленими підрозділами страховиків, Затверджено Наказом Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю № 13 від 12 березня 1994 р.

24.Порядок і правила формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду, затвердженими розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 13.11.2003 № 123

25.Порядок розрахунку резервів незароблених премій, що проводиться за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 23.07.2008 № 671

26.Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затвердженими Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.04 № 3104

27.Сидоренко О.О. Бухгалтерські наслідки зміни методу нарахування резерву незароблених премій // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика економічних досліджень». – Миколаїв: НУК, 2010. – 128 с. – С. 45 – 46.

28.Сидоренко О.О. Зароблені страхові платежі в обліку страховиків // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Збірник – Чернігів: ЧДТУ. 2010 – № 43. – 280с. – С. 262 – 267.

29.Сидоренко О.О. Облік витрат на ведення справи за достроково припиненим договором страхування // Матеріали за 6-а міжнародна научна практична конференція, «Основні проблеми на сучасній науці», - 2010. Том 6. Економіка. Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД – 88 с. – С. 62 – 64

30.Сидоренко О.О. Облік резерву заявлених, але не виплачених збитків у страховиків // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-економічні орієнтири розвитку регіонів України» Том 2. – Миколаїв: НУК, 2010. – 72 с. – С. 51 – 54.

31.Сидоренко О.О. Проблеми розрахунку страхових платежів, що підлягають поверненню при достроковому припиненні дії договорів страхування // Матеріали шостої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 20-22 квітня «Актуальні проблеми сучасної науки» частина 3. – Київ: 2010. – 76 с. – С. 31 – 32.

32.Сидоренко О.О. Резерв незароблених премій в обліку страховиків // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми сучасної економіки» Том 3. – Миколаїв: НУК, 2009. – 84 с. – С. 67 – 69.